

Nehéz vállalkozásba kezdünk akkor, ha Lehel István kiállításairól szeretnénk megemlékezni, hisz már rögtön az elején megkérdezhetnénk: lehet-e a művész képeiből rendezett bemutatókat kiállításnak nevezni? A kérdés azért vetődik fel ilyen élesen, mert egyrészt Lehel István képeit semmiféle zsüri nem válogatta össze, másrészt pedig az érdeklődőknek csak igen szűk köre tekinthette meg a bemutatókat. Szükségesnek tartjuk továbbá megjegyezni azt, hogy a cikknek nem célja, hogy részletes ismertetésekbe bocsátkozzon az egyes "kiállításokat" illetően. Inkább arról próbálunk beszámolni, milyen hatást gyakoroltak a művész képei a közönségre.

Lehel István első bemutatkozását, melyre 1962 decemberében, a JATE aulájában került sor, igen nagy érdeklődés kísérte. Ez nagyrészt tulajdonítható annak a ténynek is, hogy Szegeden, de országos viszonylatban is igaz ez állítás, absztrakt képekből kiállítást abban az időben csak elvétve rendeztek. Ez, továbbá a helytelen kultúrpolitikai felfogás, hogy csak a szocialista realizmus jegyében született művek az igaziak és érdemlik meg a megbecsülést, eredményezte azokat az éles kirohanásokat és meg nem értettséget, amit a közönség tanúsított ezen a tárlaton.

Milyen témákat is dolgozott fel a művész ezeken a képeken, melyek oly nagy meghökkenést váltottak ki? A sejtek mikroszkopikus világának, halaknak, biológiai történéseknek az ábrázolása állott első periódusa centrumában. Az egyrészt nonfigurális, másrészt neoprimitív képekről néhányan azt mondták, hogy tán sokkal nehezebben fejthetők meg, mint az egyiptomi hieroglifák. Még egy furcsa dolgot kell itt megjegyeznünk: sokan negatív vonásként emelték ki azt a jelenséget, hogy Lehel a képeinek nem adott címet. Így amellett, hogy a művész szemlélőire bizta annak kitalálását, hogy képei mit ábrázolnak, elvetette azt a lehetőséget is, hogy képeiről esetleg vitatkozhasanak, mert így egyszerűen nincs nevük, címük. Annak ellenére, hogy nagyfokú érdeklődés előzte meg a kiállítást, a sajtóorgánumokban igen kevesen foglalkoztak ezzel a témával. A Délmagyarországban egy, a Tiszatájban két cikk jelent meg ezzel kapcsolatban. Egyedül a Szegedi Egyetem emelhető

ki, amely hasábjain vitát indított Lehel István kiállításáról. Itt is mindössze három vers, egy levél és két elméleti cikk jelent meg.

A vélemény-nyilvánításnak extrémebb formájával találkozhatunk, ha a kiállítás vendégkönyvét vesszük kézbe. Nagyon tanulságos dolog lenne ezt végiglapozni. Most csupán a Tiszatáj XVII. évfolyamának 3. számában, a Lehel-kiállítással foglalkozó cikk szerzőjére szeretnék utalni. A cikk írója joggal háborodik fel, amikor a vendégkönyv kézbevételekor a vélemény-nyilvánítás igen furcsa módjával is találkozik. Sokan úgy érezték, Lehel képei keveset mondanak az embernek magáról az emberről. "Hová tettetted emberi arcodat?" kérte számon az egyik látogató. /Ezen a címen a későbbiek során vers is jelent meg a Szegedi Egyetemen./

Szerencsére túlsúlyban van azoknak a bejegyzéseknek a száma, melyek elismerésről és tiszteletről tanúskodnak. Lássunk néhányat ezek közül: "Ide vissza kell jönni!", "Érdekes, elgondolkodtató!", "Kezdetben Bartók és Kodály zenéje sem találkozott általános szimpátiával, ma milliók gyönyörködnek benne."

Schwarz Klára
